

1 iulie 2016

Dj8 nr. 305

AVIZ

la proiectul legii pentru modificarea și completarea
Constituției Republicii Moldova

(nr. 187 din 03.05.2016)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, conform prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797-XIII din 02.04.1996 și a prevederilor Legii privind actele legislative nr. 780-XV din 27.12.2001 și comunică următoarele.

1. Proiectul legii este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului Republicii Moldova, fapt ce corespunde art. 73 și art. 141 alin. (1) lit. c) din Constituția Republicii Moldova.

2. Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art. 66 din Constituție, privind atribuțiile de bază ale Parlamentului.

3. Conform alin. (1) al art. 143 din Constituția Republicii Moldova, *Parlamentul este în drept să adopte o lege cu privire la modificarea Constituției după cel puțin 6 luni de la data prezentării inițiativei corespunzătoare. Legea se adoptă cu votul a două treimi din deputați.* De asemenea, conform alin. (2) al aceluiași articol, *dacă, de la prezentarea inițiativei cu privire la modificarea Constituției, Parlamentul nu a adoptat timp de un an legea constituțională corespunzătoare, propunerea se consideră nulă.*

4. În temeiul art.135 alin. (1) lit. c) coroborat cu prevederile art. 141 alin. (2) din Constituție, Curtea Constituțională a prezentat avizul asupra proiectului sus-nominalizat, stabilind că respectivul proiect de lege constituțională nu depășește limitele de revizuire impuse de art. 142 alin. (2) din Constituție și poate fi înaintat spre examinare în Parlament.

5. Totodată, Curtea menționează în pct. 62 al avizului său că, conform prevederilor art. 135 alin. (1) lit. c) și al art. 141 alin. (2) din Constituție, *după pronunțarea avizului de către Curtea Constituțională, nu se admit intervenții în textul proiectului legii de revizuire a Constituției.*

6. Reieșind din prevederile notei informative, proiectul de lege supus avizării, este elaborat întru realizarea acțiunii nr. 3 de la art. 4 din Planul Național de acțiuni pentru implementarea Acordului de asociere RM-UE în perioada 2014-2016. De asemenea, proiectul vizează și executarea măsurilor de ordin legislativ, prevăzute de Pilonul I "Sistemul judecătoresc" din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012.

Astfel, prin proiectul de lege înaintat se propune operarea unor serii de amendamente constituționale referitoare la sistemul judecătoresc, și anume:

- judecătorul urmează a fi numit în funcție până la atingerea plafonului de vârstă (65 ani), prin urmare, se exclude termenul inițial de numire a judecătorilor (5 ani);
- se exclude condiția vechimii în funcția de judecător de cel puțin 10 ani pentru Președintele, Vicepreședinții și Judecătorii Curții Supreme de Justiție, de asemenea aceștia urmează a fi numiți în funcție de către Președintele Republicii Moldova la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, similar Judecătorilor și Curților de Apel;
- reglementarea expresă în Constituție a imunității funcționale;
- reglementarea expresă a rolului Consiliului Superior al Magistraturii în calitate de garant al independenței autorității judecătorești;
- excluderea Președintelui Curții Supreme de Justiție și a Procurorului General din componența Consiliului Superior al Magistraturii.

7. În privința propunerii *de lege ferenda*, despre reglementarea categoriei de imunitate funcțională a judecătorilor, menționăm faptul că inițiativa este una binevenită, totodată ținând să menționăm câteva aspecte în acest sens.

Potrivit reglementărilor *de lege lata*, textului Constituției îi lipsesc prevederi tranșante relativ imunității de care beneficiază corpul judecătoresc. În acest sens, la alin. (1) al art. 116, Legea supremă dispune că *judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii*. În spiritul reglementării date, categoria de "*imunitate a judecătorului*" se circumscrie noțiunii de independență judecătorească, iar prin extrapolare, însăși noțiunii de independență a justiției inerentă statului de drept.

Pornind de la reglementarea de principiu arătată mai sus, nuanțele regimul juridic al imunității judecătorilor din Republica Moldova sunt prevăzute prin lege ordinară, iar anume de Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care la art. 17 reglementează faptul că *independența judecătorului este asigurată inclusiv prin declararea inviolabilității lui*. Iar din prevederile art. 19 al aceleiași legi, reiese faptul că imunitatea dată este una procesuală, iar anume

aceasta poate fi ridicată, cu dispunerea începerii urmăririi penale prin respectarea unei proceduri, care este obținerea prealabilă a acordului Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile Codului de procedură penală.

În același timp, din conținutul aceluiași art. 19, reiese faptul că imunitatea judecătorului este una generală, adică acesta nu poate fi supus urmăririi penale, indiferent de cadrul profesional sau extraprofesional de săvârșire de către acesta a faptei ilegale.

Or, deși magistrații cu siguranță necesită a fi protejați de orice influență nejustificată din exterior, contra acțiunilor civile, pentru acțiunile efectuate cu bună credință în perioada exercitării funcțiilor sale, fapt care însă exclude ca aceștia să beneficieze de imunitate generală care i-ar proteja pe ei de urmăririle pentru acțiunile ilegale pentru care trebuie să răspundă în fața instanțelor.

Conclusiv, menționăm faptul că dată fiind lipsa unei reglementări exprese a noțiunii de “*imunitate judecătorească*” în textul Constituției, considerăm ca fiind oportună inițiativa legislativă privind includerea, în conținutul art. 116 a Constituției Republicii Moldova, a prevederilor alin. (5¹) de la **pct.1** al proiectului de lege.

Cu toate acestea, reglementarea acestui concept prin simpla invocare a noțiunii de “*imunitate funcțională*” nu permite să se constate efectele modificărilor preconizate. Or, atingerea unui element ponderabil precum imunitatea judecătorilor, unul inerent însăși fenomenului de independență a justiției într-un stat de drept, implică, în opinia noastră, o reglementare nuanțată a acestuia, care să exprime întinderea juridică (limitele) și care să excludă orice echivoc în interpretarea și aplicarea acestuia.

Așadar, considerăm că prezenta inițiativă de modificare a art.116 al Constituției Republicii Moldova, se circumscrie pe deplin garanțiilor de imunitate a magistraților, necesare exercitării independente și imparțiale a atribuțiilor profesionale de îndeplinire a justiției în numele legii.

8. Cu referire la **pct. 4** al proiectului de lege, atragem atenția asupra faptului că textul arătat, utilizează doi termeni diferiți pentru aceeași procedură de desemnare (încadrare în funcție) a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii. Or, nu este clar faptul dacă membrii Consiliului Superior al Magistraturii sunt încadrați în funcție printr-o procedură de “*numire*” sau una de “*alegere*” a acestora. Pe de altă parte, nu se face o diferență dintre categoriile de membri din componența Consiliului Superior al Magistraturii, care se aleg și a celor care se numesc în această funcție.

Astfel, art. 122 alin. (1) în redacția propusă de autori, reglementează doar *alegerea* în componența Consiliului Superior al Magistraturii a judecătorilor, precum și a reprezentanților societății civile cu experiență în domeniul dreptului. Însă, la alin. (2) – (3) al aceluiași articol se menționează despre procedura de *alegere* și *numire*. În această ordine de idei, trebuie coroborată terminologia acestor alineate și de clarificat cine alege și cine numește în funcție membrii Consiliului Superior al Magistraturii.

Reiterăm că lipsa de claritate în ce privește termenii utilizați, fără a face o diferență evidentă între procedura de "*alegere*" și cea de "*numire*" a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, precum și între categoriile acestora care sunt încorporați în funcție prin numire sau alegere, ar putea suscita în viitor mai multe inadvertențe.

Reieșind din aceasta, considerăm indispensabilă clarificarea terminologiei arătate, pentru a evita ipoteza apariției în viitor a unor impedimente în aplicarea normei juridice discutate.

9. În privința propunerii legislative de modificare a prevederilor art. 122 a Constituției, deși avem considerația că aceasta va actualiza componența organului de autoadministrare judecătorească, totuși relativ redacției textului de la **pct. 4** al proiectului de lege, considerăm că formularea "*o parte importantă*" este una evazivă, neclară și ar putea conduce la aplicarea arbitrară a legii. Or, nu este clar câți dintre membrii Consiliului Superior al Magistraturii trebuie să fie judecători și când această parte a membrilor va fi una importantă, iar când nu.

10. Alte obiecții de ordin tehnico-legislativ nu sunt. Proiectul de lege examinat este întocmit conform prevederilor Legii privind actele legislative nr. 780-XV din 27.12.2001.

Referitor la oportunitatea adoptării proiectului de lege, remarcăm că aceasta ține exclusiv de competența Parlamentului.

 Ion CREANGĂ
Șef Direcție

ex: Romina Florea
tel: 268-144